

У Београду 1. Децембра 1856

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 5 крајц. за трипутъ. № 124.

Како е Учредничеству Шумадинке потребно свое рачуне заключивати, и свое поверителъ измиривати: то овимъ умољава сву г.г. скупителъ и повдине пренумеранте изъ внутрености, да му, што кои имаю давати до конца ове године, съ првимъ делижансомъ и е изоставно послати изволе. Г.Г. пренумерантима изъ Београда шилиће се готове признанице.

Србскомъ Роду

На Светогъ Андрею.

Веће свиће руйна зора
Те разгана таму, мракъ,
Иза брега сунце сіа
Свой на земљи сипа зракъ.
На молитву звона звоне,
Топова се чуе громъ,
Првозванный ерь Андрија
Сећа Србство на свой домъ. —
Каква чувства, овогъ дана,
Кой разгана тамну ноћъ
А Србину уснаваномъ
Даде духа, нову моћъ,
Съ овимъ даномъ Србство добы
Миръ у земљи — животъ новъ,
Те са слогомъ, чедомъ неба,
Сакруши се робства ковъ.
Съ њимъ се Србство опорави
К'о са росомъ свенуть цветъ,
Србъ слободу ерь загли,
Напредакъ му добы летъ.
Съ њиме Србству после мрака
Светлый опетъ сину зракъ,
Своіомъ Главомъ да се дичи,
Као срећанъ народъ свакъ.

И сва права, сву слободу,
Съ овимъ даномъ добы Србъ,
Съ њиме опетъ обнови се
Неманића срушень грбъ. —
Певај дакле роде гласно
Светителя слави Свогъ,
Србску славу да подигне
Нѣга свише посла Богъ!
А у храму Створителю
Топла срдца дижи жаръ,
Миръ и Владу да сачува,
Овај светый неба даръ.
Па да дуго у покою
Славит' можешъ овај данъ,
Да у славной земљи Србской
Срећа свака нађе станъ.

МИЛУТИНЪ И. СТОЯНОВИЋЪ.

В р а ч а р а.

(Продужено)

Зашто називате тога човека Бурдалу? запита
Ханри.
Старый га е тако прозвао.
Кои старый?
Нашъ негдашній газда. Он е сирома већъ умрѣо.
А изъ когъ узрока е старый тако прозвао ову
людескару?

Зато, што е онь свакадъ хтео некога учти. Говоришь као Бурдалу, обичествоваше старый дотле говорити, докле му то изденуто име и неостаде. Но юште има еданъ узрокъ.

Тако? а коя?

Овай Херкулесь мене успавлюе, надъ офу да предсказуемъ будућность, а у успављиваню, кажу, да се правый Бурдалу*) добро разумевао.

Старый дакле бы е ђаволанъ?

Савъ е быо одъ ђаволаріе.

Одъ нѣга сте вы сигурно пророческій даръ наслѣдили?

Одъ нѣга заиста.

А одкудъ е онь самъ то дознао?

Изъ дебелы кнѣига, у коима е непрестанце читао и ковшта изпытывао. И я самъ ий покушавала читати, али нисамъ могла ништа учинити.

Онъ е дакле быо наученъ.

И то юшть како! Можете ми и веровати и неверовати, мой господине; често ми се чиню, да е суштій ђаво. Кадъ ми е првый путъ показао, што я садъ одъ оно доба показуемъ, мени се смучило, премда я нисамъ плашљива.

Но вальда ту ипакъ нема никакве опасности за госпођицу? запыта Хари.

Кадъ бы опасности было, я бы найгоре при томе прошла, насмеши се Цезарина.

Бурдалу подигне завѣсу и закречи са своимъ промуклимъ гласомъ. Ево ий гди долазе.

Закопчай твою спаваћу альбину и прими ий што може быти учтивіе, колико годъ само по томе неотесанству можешъ.

Притомъ она отвори врата оногъ простора, у комъ е прошле вечери посѣтителя примала, и покаже му одну столицу.

Почемъ е врата опять затворила, запыта га иза астала. Разумете ли што говоримъ?

Савршено.

Дакле ћутите па слушайте.

Младе девойчице са старомъ пратильомъ появе се на улазку.

Цезарина изиђе имъ на сусреть и любко ий запыта:

Шта заповедате мое госпођице?

Жилѣта збунѣно погледа у свою другарицу; па несмеде ни речице рећи.

Цецилія окрене се къ Цезарини и запыта: заръ ме выше непознаете?

О врло добро, моя госпођице. Та вы сте скоро были кодъ мене.

Моя другарица съ истомъ намеромъ долази.

Вы сте дакле были задовольни съ онимъ, што сте одъ мене чули.

Юшть выше него то. Я самъ была изванъ себе одъ чуда.

*) Овай е быо свештеникъ взуитскогъ реда, и еданъ одъ найвећи проповедника. Као проповедникъ по тавницама и болницама, тако рећи, владао е надъ духомъ людій. Умрѣо е 1704. год.

Жилѣта погледа унаоколо са изразомъ дивљяна.

Цезарина понуди свое гошће да поседаю, па запыта Жилѣту: Любезна госпођице, да ли вамъ е икадъ каква циганка врачала?

Никадъ.

Веруете ли, да има другогъ вида осимъ обичногъ, веруете ли, да е могућно, будућность предсказати?

Жилѣта ништа неодговори.

Вы дакле сумняте?

Нешто мало, несмеши се девойче.

А сумняте ли о самой себи?

Шта ће то рећи?

То ће толико рећи, да ако я учинимъ да вы у самой себи видите, и што вамъ се догодило и што ће вамъ се догодити, обѣте ли онда сумняти?

Наравно да онда нећу. Я се само сумнямъ, да ће те вы то моћи учинити.

Е дакле покушаймо. Бурдалу!

Озбыльно и величественно, како се свагда показивао, приближи се „вештакъ.“

Дай ми едно стакло съ водомъ и одну чашу, рекне Цезарина.

Юначина послуша, и остане чекаюћи далъ заповести.

Ты можешъ садъ одлазити, рекне му заповедница. Онъ се уклони, и одма по мирису позна се, да онъ наполю дуванску жертву приноси.

Цезарина напуни чашу съ водомъ говорећи Жилѣти:

Видите ли, да бистру воду уливамъ?

Видимъ савршено.

А и госпођица поредъ васъ може васъ о томе уверити, да ли е и найманъ съ чимъ помешана.

Цецилія потврди то изъ собственогъ искусства.

Да ли се плашите? испытуюћи е очима запыта Цезарина.

А што бы се плашяла?

Кадъ се што таинственно започинѣ, онда намъ то обичествуе свакадъ нешто стра задати. Вы ћете тако чудновате ствари видити, да ћете едва своимъ собственимъ ушима веровати!

Я се нећу никадъ уплашити, рекне Жилѣта, съ невернымъ смешенѣмъ.

Можда вы мыслите, да савъ овай уводъ на то служи, да васъ на вићенѣ расположи. То немойте мыслити. У моіой вештани нема ни едногъ трунка размета-ня и лагаріе. Я сама немогу изяснити, шта чинимъ, я самъ само орудіе.

Съ тимъ речма подигне Цезарина напуњну чашу у высъ и рекне Жилѣти:

Гледайте у ову чашу, и кажите ми, шта у нѣой видите.

Притомъ Цезарина оштро упре очи у кристалну течность.

Жилѣта покушавала е да озбилна остане, но то се нѣ дало. Она се морала насмеяти.

Немойте се нимало устезати, госпођице, рекне Цезарина сасвимъ ладнокрвно. Съ почетка е свагда тако. Смейте се слободно, колико вамъ е срцу драго. То ѣе посеби наскоро прођи.

Жилѣта упре очи у чашу.

Шта видите? запыта Цезарина, коіой су очи за чудо укочене быле.

Невидимъ ништа.

Гледайте само добро унутра.

Вода меня бою, рекне Жилѣта после мале почивке; већъ वाली на какавъ опалъ (родъ драгогъ камня).

Врло добро. Шта јошть?

Починѣ помало врѣти.

Тако мора быти. И садъ ѣете и еданъ ликъ разликовати.

Заиста, л видимъ дрва и едну кућу.

Кућа и дрва заръ су вамъ непозната?

Я видимъ Валжансезъ. Цециліо увѣри се, Богати?

Госпођица то неможе видѣти, уђе јој Цезарина у речъ, за ню е само вода у чаши.

Чудо! промрля Жилѣта, а сва е воля къ смею прође.

Шта видите?

Мою матеръ.

Како е обучена?

Заогрнута е у сиву альину и носи великій сламный шеширъ. Она иде крозь лев. У одной руци држи артие, а са другомъ бере цвеће.

Есте ли већъ данасъ вашу матеръ видѣли?

Нисамъ.

Кадъ се вратите, угытайте е, да ли е тако обучена была и съ чимъ се занимала

Тай образъ изчезава, я више ништа невидимъ, повиче Жилѣта.

Само прилѣжно гледайте.

Я видимъ неку собу, проговори девойче, после мале почивке. Просторъ е слабо осветлѣнъ. У кровати лежи еданъ човекъ. Една госпођа и едно дете стое кодъ нѣга. Я узнаемъ мога отца, мою матеръ, и мене саму. Я плачемъ, мати се Богу моли. Отацъ намъ дае свой последный благословъ. . . .

Жилѣта немогаше више одъ суза гледати, пяти одъ ецаня више говорити.

Почемъ очи обрѣше, рекне Цезарини:

Вы сте мн показали, шта самъ на смртной постели мога отца доживила.

Дакле садъ веруете?

Како бы се јошъ могла сумняти? Немогуће! То е стваръ сувише уверавајућа.

Офемо ли садъ на будућность да префемо? запыта врача.

Жилѣта оклевахе.

Вы се плашите, ель истина? насмеши се Цезарина.

Немогу вамъ то крѣти.

Офете ли да вамъ будућность предскажемъ, уместо да вамъ е дамъ очима видѣти.

То бы ми миліе было.

Офете ли се онда онако владати, госпођице, како вамъ я препоручила будемъ.

На свакій начинъ.

Бурдалу! викне Цезарина.

Атлетъ дође.

Дай ми онай прстенъ, заповеди звероукротителька Момчина машия се у цепъ, извади еданъ гвозденый прстенъ, протрля га између дланова и у истомъ тренутку, кадъ е Цезарина села, метне јој на прстъ.

(продужиће се)

П Р В И Ц Е.

— Шума Компънь. Ова е шума скоро съ края на край съ найстаримъ дрвећемъ насађена. Она е, што се простора нѣногъ тиче, на 17, а што се вредности нѣне у дрвима тиче, на 32 милиона проценъна. Она сдржи у себи 29,074 дана орана, округъ нѣнъ износи 22 милъ. Она брои 330 путова за кола, кои се на 220 миля протежу, и тако просторъ одъ 1400 дана орана сачиняваю. Осимъ тога шума та има 13 бара, 8 рыбняка, 318 ѣупрія, 200 крчевина и 11 извора, одъ кои малене четири рѣке постанахъ своей воде.

— Американацъ еданъ често повнше заната знаде. Често е онъ и дунђеринъ и коларъ и качаръ, па шта выше често и саме такове послове ради, кои се никакко еданъ съ другимъ неслажу. Тако именую одногъ, кои е у пролеће као ковачъ плугове правіо, у зиму као крољъ альине шіо, а преко лета и у есенъ куће зидао. Притоме е онъ у различитымъ рукодѣлныма за време раднѣ свое приповедао о путешествію своем, кое е као матрозъ око целе землѣ учиніо.

— Діамантъ, кои е холандскій конзулъ Вилегъ у Рио-де-Жанейро за рачунъ едне европске куће купіо, исплаћенъ е са 423000 форинтій. Онъ е тежакъ 254½ карата.

— Скупоцѣна кнѣига. Недавно довршено е у Лондону скупо едно историческо дѣло. То е збирка фамилярны достопамятностей свакогъ поединогъ члена Руселове породице. Само е една кнѣига — екземпляръ еданъ — овогъ сачиненія печатана, и наоди се у библиотеки Вобурн-Абтай. Она кошта 3000 гинеа (скоро 30,000 форинтій сребра).

— Вѣкъ животиня врло е различанъ. Медведъ редко кои да живи више одъ 20 година, а то е обичанъ вѣкъ и куряка и псета. Лисица живи 14 до 15 година, мачка 17, веверица, дивлѣй зець и пытомый зець око 5 до 8 година. Елефантъ може найвише 400 година навршѣти; ово се доказуе са обручиима по нѣговымъ зубма. Носорогъ живи 50 година. Конѣи редко да дуже живе

одъ 25 до 30 година, али има случаева, да е понекій конь и 72 године достигао. Камиле могу едну стотину година живити. У Бечу е орао еданъ 104 године навршио. Врана живи 100 година, лабудови преко 200 година, корниче могу 190 преживити, овца редко дуже живи одъ 10 а права одъ 15 година.

— Ако се икаква варошь „пійномъ вароши“ назвати може, то ово име съ пунымъ правомъ припада Мелбурну. Варошь ова брои 65000 душа а 400 меана. Кады се састави рачунъ одъ свію оны лица, коя преко године збогъ пійна апсъ одлеже, то ово дође на свакогъ деветогъ жителя. Но ово е рачунъ само велики преступленія, ерѣ мала предъ полицайный судъ и недолазе, она се сматраю као нешто обично. У овај редъ неспадаю само люди прости, већ и лица већегъ изображенія, а и неотноси се пійнство то само на мушквій полъ; и и женске су такође страсти той оддане.

ЗАЧИНЦИ.

(Руске пословице.)

Боль е една добра шльива него рѣва смоква.

И царскій хирица мисли, да има неко право на престоль.

Куна удави голуба, да га лисица изела небы.

Вино има снагу исполина.

Кады лисици недостане грождѣ, онда кокоши мо-раю то да плате.

Божіе око види и ношу.

Кады бы се ударіо порезъ на мудрость, онда бы и будала хтео да га плати.

Немой пре плювати зми на главу, докъ е ниси одъ трупа одвоіо.

Врло често се добро гађа, али се зло погађа.

Боль псето добыя рѣвию кость за глођанѣ.

Кады уденешъ свой конаць у туђу иглу, лако га можешъ изгубити.

Нетерај мишева съ брашна доклегодъ имашъ сланине у комори.

ДОМАЋЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

СРБИЈА.

Београдъ 1. Децембра. Юче е, као обично сваке године, торжественно прослављенъ свенародный празникъ Св. Првозваногъ Апостола Андрея. На светой литургији, коју е служіо Нъгово Высокопреосвещенство Господинъ Митрополитъ, присуствовао е Светлый Князь съ целомъ породичомъ, виши и нижи чиновници у униформи, и грађанство, а тако исто и г.г. Конзули: Аустрійскій, Францускій и Рускій са своима г.г. Канцлерима. Све возгласе спроводило е предъ иривомъ упарађено воинство пуцьявомъ изъ пушакѣ, и топови на калемегдану. На концу богослуженія изговорило е Нъгово Высокопреосвещенство празнику сходно слово о отечестволюбію, напоменувши добродѣтели, изъ кои се оно састои, и како е њиме одушевљенъ безсмртный Караѳорѣ дао повода и самой данашњой светковини. Истомъ приликомъ као едну черту отечестволюбія съ благодарношчу споменуло е Нъгово Высокопреосвещенство, што е Светлый Князь са Высочайшимъ Правительствомъ, топлымъ своіомъ препорукомъ подѣйствовао на добро чувство народа нашегъ, те е овај скупљну за непредвидне случаеве рану покловию на фодъ свещтенички и учительски удовицаи сирочадій — После божествене службе, ишло се на подворенѣ Светломе Князу. У вече е была цела варошь осветљена, а ученици Лицея, осимъ што су два мѣла прозрѣка на своје заведенію начинили, направили су у авліи нъговой и бенгалску ватру, и пустили су неколико лѣпы ракетла. Военѣ банда свирала е по целой вароши.

РУСИЈА.

У Петербургу 15. Новембра.

Русія се изъ петны жила упињѣ, да „арамъ странаца“ и у трговини и радиности збаци. Првый и најважнїи коракъ къ той цѣли учинѣнъ е безъ сумнѣ састављенъ „рускогъ паробродногъ трговачкогъ дружтва“. Садъ пре неколико дана предложіо е у „Съверной Пчели“ еданъ акціонеръ дружтва, флотскій капетанъ Романовъ, да се по образу Харьковскогъ дружтва за трговину съ раномъ, оснуе едно друштво за трговину съ раномъ у южной Русіи. Мы налазимо у данашњемъ брою „Журнала де С. Петербургъ“ еданъ чланакъ, кои овај у „Съверной Пчели“ учинѣный предлогъ одобрава, похвалюе и разгранява. „Мы желимо искрено“, — стои у томъ чланку — „да се лепъ планъ Г. Романова удѣйствуе, и узимамо себи слободу примѣтити, да бы поради веће користи ово друштво за трговину съ раномъ у Русіи, требало нужно обратити знатне капиталѣ на подизанѣ велики парны млинова, каковы има у Америки, тако, да постепено на мѣсто трговине съ раномъ ступи пробитачнїя трговина съ брашномъ. Познато е, да Америка више него половину ране износи изъ земљѣ у виду брашна; да бы се дакле Русія борила съ успѣхомъ противъ Америкѣ, то се она мора служити баръ равнимъ оружіемъ. И по томе сва е прилика, да не скоримъ у животь ступити едно таково друштво, и то по своей прилици као филиално (вторично или млађе) друштво „рускогъ паробродногъ дружтва.“

Изъ Петербурга пишу „Ост-дайче посту“ подъ 12. Новембромъ слѣдуюће:

Многи овдашњи листови саопштавају садъ беседу; кою е царъ Наполеонъ изговоріо рускомъ посланику при Францускомъ дворѣ, графу Кисельву, прикомъ предаваня посланички исправа (кредитива). Овде т. е. у Петербургу, толкую ову беседу наравно у найповольнѣмъ смыслу, и доиста бы нужна была извъяредна вѣстина у толкованю, кадъ бы се тео другій смысао подметнути. Убеженъ о приснимъ и пріятельскимъ одношима обе државе (Француске и Русіе) тако е у Русіи силно и тако е дубокій коренъ уватило, и наилази на тако неограничену симпатию, да се онимъ ситнимъ вѣстима, кое засадъ іошть помало замућую ово пріятельство, никаква готово важность непридае. И по томе све вѣсти, кое оглашуютъ да ће Русіа поустити у важнимъ размирицама, кое су произишле изъ разнотолкованогъ извршена паризкогъ уговора мира, треба съ найвећомъ сумњомъ примати, и то у толико више, што се овде тврдо придржаваю начела, да се треба саставити новъ конгрессъ у Паризу, у чему ће Русіа по свой прилици најпосле и учисти.

— Царъ е заповѣдіо, да се за умрлогъ княза Воронцова носи три дна црно, и ратный е министеръ обзнаніо ово войсци дневнимъ однимъ указомъ.

— Чуе се, да руско правительство утврђуе съ необщимъ снагомъ и ревностю градове: Акѣрманъ, Очаковъ и Кинбурнъ. Послови утврђиваня већъ су далеко успѣли, тако, да ове тврдинѣ садъ већъ имаю доста страовитъ изгледъ.

Исто тако пише „Мониторъ де л'арме“, да ће се главный градъ рускій утврдити, премда се то пре порицало, и да ће тимъ посломъ управљати прослављеный генералъ Тотлебенъ.

У Петербургу 17. Новембра.

Обштій позоръ обраћа се садъ на истокъ и на югъ, и зато свакій съ найвећимъ любопытствомъ изчекуе одавде вѣсти.

Докъ се изъ Кишенѣва явля о одной свечаности, т. е. о прочитаню едногъ царскогъ приказа, управљногъ на жителъ Бесарабіе, (на којой су свечаности присутствовали и комисари страны сила, и којомъ е прикомъ Дервиш-паша викао: „живіо“) о благостаню Бесарабіе и одржаню благотворногъ мира; — доноси намъ „Кавказъ“ едну прокламацію новогъ намѣстника царскогъ и врховногъ войсковође на Кавказу, княза Барѣтинскогъ, управљну на войску, коя гласи овако:

„Войници Кавкаски! Гледаюћи на васъ, и дивѣи вамъ се, я самъ одрастао и сазрео. Посредствомъ васъ, а и поради васъ пала е у део срећа, да будемъ вашъ войсковођа. Я ћу се потрудити, да ово благоволенъ, срећу и превелику указану ми честь оправдамъ. Нека намъ Богъ помогне у свакомъ нашемъ предузећу, у славу нашего цара!“

Ово доста ратоборно звони; и по томе готово нема никакве сумњѣ, да ће кавкаска руска войска скоримъ предузети какавъ ратный походъ противъ Сефер-паше и Шамила, кои су као што се по новинама гласа, заключили савезъ противъ Руса.

Планови Русіе у Азїи.

Подъ овимъ насловомъ доноси намъ „Преса“ слѣдуюћій доста занимљивый чланакъ.

„Огорченъ, съ коимъ најодличнѣи англиски листови садъ после заключеногъ мира и настављня дипломатски сношая између лондонскогъ и петербуржкогъ кабинета, противъ руске политике, коя никако не малаксала, него коя поновљномъ снагомъ свое намѣре постоянно продужава, ово, велимо, огорченъ доиста е тако силно и уочи падаюће, да безъ сумњѣ мора имати дубльїи основъ него што е пытавѣ болгарско и пытавѣ о зминомъ острову. „Таймсъ“-у е недавно измакло неколико речїи, кое имаю врло озбиљно значенъ. У едномъ сѣино написаномъ чланку, у коме „Таймсъ“ преузноси исполнску снагу, съ којомъ е англиско племе (Англези) сву землю закрилило, казуе „Таймсъ“ противницама англискогъ упливъ у Цариграду: Найвећа маса мухамедански и бирмански народа есу поданици краљице Викторїе. Шта се треба томе чудити, што мы у Цариграду съ успѣхомъ совѣта даемо, кадъ смо мы, то е очевидно, прва муслманска сила на свету.“

„Ове рѣчи можда чудновато звоне у ушима Европљана; но у самой ствари оне су сушта истина. Она сила, коя на рѣкама Индусу и Гангесу влада надъ грднимъ царствомъ, кое брои преко 100,000,000 жителя, има наравно мало знатнѣи интересе на истоку заступати, и има наравно сасвимъ друге цѣли, него н. пр. Француска, коя е тамо хтела одржати свой сенки подобанъ (?) упливъ, коя е да бы едно юначко дѣло извршила, мислила, да е предузела еданъ другїи крстоносный походъ, кадъ е у распри о ключевима на Светомъ гробу у Брусалиму тражила првїи поводъ кримскоме рату. Англиска не само европска, него и азїатска велика сила.“

Али у Азїи нема англискїи упливъ већегъ саперника, одъ Русіе; тамо се судараю нѣкоје тежнѣ; и тамо се мѣре они изванъ домашая европски кабинета са огорченымъ и смртно неприятельскимъ погледима.

Мы не велимо, да зато лежи опасность у одлаганю. Између руске и индїйско-англиске светске државе у Азїи леже іошть простране земљѣ; али у последнѣи зреме Русіа чудновато и исполнски преотнимама, и као годъ што нѣва политика у Европи непримѣтно, али стално према долињмъ Дунаву напредуе, исто тако полако но съ гвозденимъ постоянствомъ пружа она свое моћне руке чакъ до Индуса рѣке. Одъ сѣвера притискуе Русіа упливомъ своимъ орде подъ вѣномъ владомъ или покровительствомъ стоѣћи киргиски, татарски и монголски племена, и потискуе ове дивљѣ, безбройне конячичке чете, кое управо рећи у своїой руци има, према югу све ближе и ближе. Са западне стране управљява она са своїомъ флотомъ на каспскомъ мору, и своїомъ закавказскомъ войскомъ неодолимый притисакъ на Персію, па по томе посредственно и на Авганистанъ. Персіа и Авганистанъ есу садъ єдине неутралне земљѣ, кое обе ове државе у Азїи іоште разделяю. Рускїи упливъ већъ неограничено влада кодъ техранскогъ (персїйскогъ) двора; докъ е напротивъ Англиска у авганскимъ племенима нашла до

душе непоуздане, али засадъ поне интересима нѣювымъ служеће савезнике. Пре или после судариће се оба азійска исполина, и при превеликой важности Источне Индіе за Енглеску врло е понятно и природно, да Енглеска на руску политику у овимъ изванъ домашая очію европски политичара лежећимъ предѣлима, онаквомъ истомъ ненависћу и саревнивошћу мотри, као годъ што се труди предупредити разпространеніе Русіе на Дунаву и на Црномѣ мору.

Догађај у средњој Азији после заключеногъ паризкогъ мира доиста нису такови, да могу Енглеску задовољити и успавати е у безбрижно спокойство. Јошћу за време последнѣгъ рата пошао е техранскій (персіјскій) дворъ правцемъ, изъ кога се јасно дало видити, да е енглескій упливъ у Персіји одъ рускогъ сасвимъ прекораченъ и погаженъ. Енглескій посланикъ Г. Муррай наскоро нађе удесну прилику, да дипломатске одношае са Персіомъ прекине, а на ово непријатељство Русіа е жельно изгледала, да Персію наговори и склони на ратъ противъ Авганистана, и да обседне многоважанъ градъ Хератъ, лежећій близу сѣверо-источне границе персіјске. Персіјска се војска крене да освои Хератъ. Ова е утврђена варошъ како за руске намѣре, а тасо исто и за енглеске интересе одъ неизказане важности; ерѣ туда пролази старій таковзваній „Кралѣвъ друмъ“ изъ Ирана у Индію. Одавде е путъ у благословене предѣле рѣке Индуса. По последњимъ вѣстима изъ Персіе Хератъ е са своју страна одъ персіјске војске јакѣ притеснићъ. (одъ тогъ времена па до данасъ долазила су намъ о Херату врло млого, и често сасвимъ противословна извѣстїа, на коя се никако поуздати неможемо Примѣч. У ч ред.) а изъ Бомбая (у источној Индіи) креће се енглеска ратна експедиція у персіјскій морскій заливъ да тамо заузме какву згодну точку, съ кое бы могла енглеска војска предузети военій походъ у јужне провинціе персіјске државе, како бы Шахъ био принуђенъ, тргнути војску своју одъ Херата поради обраће собствене землѣ. Засада намъ валя јошћу причекати, како ће се догађај ови развити. Да они пакъ неће безъ уплива остати на владанѣ Енглеске у Цариграду и на Црномѣ мору, о томе никакве сумнѣ нема.

Но експедиція у персіјскій морскій заливъ има јошћу и сасвимъ другу цѣль. Она стои у свези са проєктомъ гвозденогъ пута, кои ће Индію крозъ долину рѣке Еуфрата скопчати са Цариградомъ, а оданде довести Цариградъ у додиръ са мрежомъ европски гвозденихъ путова. И по томе удалѣниа е цѣль ове експедиціе та: да се на најсѣверној точці персіјскогъ залива утврди, и да тамо свезу између Бомбая и преко Багдада и Басоре повлачечегъ се еуфратскогъ гвозденогъ пута обезбѣди одъ руски интрига и персіјскій сплеткѣ. Енглеской стои дакле, као што се изъ свега овогъ предреченогъ види, велики и млоговажни интереси на коцки.

У оваквимъ околностима врло е понятно владанѣ и вика енглески листова, и јасно се даје разтолковати политика нѣна, коя ју нагонява, да позицію, кою е она — Енглеска — у Црномѣ мору задобила, гледа колико е могуће дуже одржати.

Француска, коя е одвећ поздно увидила, да е у последнѣмъ рату толико хиљада людѣи и толико стотина милиона у новцу жествовала за упливъ, кои она никада на истоку задобити неће; Француска, коя е, велимо, сасвимъ поздно увидила, да се она на таврїјскомъ полуострову (Криму) единствено за енглеске интересе борира, навальивала е одма после освоєня Севастополя, да се закључи миръ, на кои е Енглеска врло нерадо пристала. Царъ Наполеонъ, кои нѣ више хтео да буде оштаръ мачъ у руди Енглеза, повукао е зато одма своју војску и флоту са истока, но изъ тогъ истогъ основа нѣ повукла Енглеска своју флоту са Црнога мора, премда е рокъ повлаченю давно већ истекао.

И на овај начинъ морала су одношења Енглеске у Азији нуждно и силно подѣйствовати на француско-енглескій савезъ, и будући Француска предпоставля просецанѣ суецке землѣжине (коя везуе Азију съ Африкомъ, а непосредно Сирију са Египтомъ) еуфратскомъ гвозденомъ путу, при томе у Персіји упражњава упливъ, подобанъ рускоме, и своимъ страдателнимъ владанѣмъ при нападаню шаха персіјскогъ на Авганистанъ руске планове у Азији подпомагати види се, то се онда даје јасно увидити, зашто се гнѣвъ и огорченѣ енглески листова после Русіе најжешће излива на Француску.

Када бы временомъ испало Русіи за рукомъ, да са дивљимъ народима са сѣвера Авганистана поплави обале рѣке Индуса, и да са једномъ руско-персіјскомъ војскомъ продре у енглеску источну Индію, онда бы Енглеска самртний ударъ добыла. Свакїи нека е дакле добро о томе увѣренъ, да ће се Енглеска изъ своју сила упети, да ће свако призренѣ на страну бацити, и свакїи савезъ жествовати, када се буде о томе радило, да се војне противъ рускогъ и средњој Азији ма' преотимајућегъ уплива, и да јој — сирѣчь Русіи — не да утврдити се у сусѣднимъ источној Индіји земљама, кое Русіа силнимъ рукама своимъ обуватити намерава.

ФРАНЦУСКА.

У Паризу 20. Новембра.

Изъ Шербурга јављаю, да ће офицери станујеће у шербургскомъ пристаништу руске флоте у теченю идуће неделѣ повратити са своје стране онај балъ, кои су офицери тамошнѣ француске посаде нѣима за честь давали. Прошле среде дао е рускїи контр-адмиралъ Берендсѣ варошкимъ властима сажину часть на убойној лађи „Виборгъ“. Лађа быаше богато украшена и осветљена, и за време цѣле части свирала е наизменце музика и спалѣвача художественена ватра.

— „Монитеръ де л' арме“ доноси намъ слѣдујеће:

„Почемъ нема сумнѣ, да су млоги француски војници, за кое се мислило, да су одъ Русіе заробљени, безъ икаквогъ трага нестали, то е ратний министеръ наредіо, да до 1. Јануара (20. Декем. по нашемъ) дотични корпуси начине ново брижљиво израђене спискове, у коима ће се најточнѣ имати назначити сва извѣстїа и гласови, кое е могуће добити о тимъ несталимъ војницима.

Енглеска.

У Лондону 20. Новембра.

Мысльнѣ енглески листова о цѣли и цѣлсходности разглашене по свету енглеске экспедициѣ, іошть є врло различно и супротно при свемъ томъ, што є полузваничный листъ „Морнингъ-постъ“ о той ствари обнародовао обширна разлаганя. И самъ „Экзаминеръ“, кои є правительству наклонѣнъ, сматра ово предузеће Енглеза съ онымъ неповѣренѣмъ, съ коимъ га и „Стандардъ“ и многи други листови сматраю.

Главный листъ бомбайскій (у Индіи) позыва се на общте мысльнѣ у цѣлой Индіи, кадъ прориче, да овай военый походъ нити ће по Енглезе користанъ быти, нити ће Персіянцима што наудити, него ће єдинствено снажно подпомоћи намъру Русіе, да се на южномъ прибрежію каспійскогъ мора утврди и тамо господарство свое разшири.

Исто тако вели и „Таймсъ“. „Таймсъ“ є текъ онда почео свою зебню и негодованѣ изьявљивати, кадъ є воєна экспедиція, кою є президентъ индійске контроле (министеръ населбина) већ и у парламенту поиздалека наговѣштавао, тврдо заключена была. А и у чланцима, съ коима онъ управо рећи осућує ову экспедицію, „Таймсъ“ неће никако съ фарбомъ напољ, него се чини, као да ніє у станю увидити и поняти праву цѣль овога рата съ Персіомъ.

Овоме рату дало є повода нападанѣ Персіянца на Хератъ. Но садъ є управо питањѣ, да ли Хератъ принадлежи Персіи или Авганистану. „Таймсъ“ о томе умствує далъ овако:

„Мы безъ сумнѣ можемо ратомъ много чудеса учинити, премда нико у Енглеской незна ясно и опредѣлительно, шта се управо намърава одъ Персіе закинути. Нека владаю у Херату или Персіянци или Авганци, то є нами све єдно; или заръ бы по насъ болъ было, да тамо владаю Авганци, умѣсто Персіянца? — Ко то зна? Мы готово треба да молимо Бога, да намъ недаде доживити край ове заплетене размирице! Сама опомена на боланске и ниберске кланце (гди су Авганци у рату съ Енглезима многу енглеску войску потрли) мора насъ испунити ужасомъ и стравомъ. Можда ћемо мы быти нагонѣни, да іошть кои путь шильмо наше сынове у оне пугне гробнице и мртвачке долине, гди се и садъ іошть беле кости наши потучены войника. Сачувай насъ Боже тога!“

— „Лахоре Крониклу“ являю изъ Кабула, главне вароши Авганистана, да є градъ Хератъ зацѣло пао. По вѣстима изъ Херата одъ 16. Септембра наименованъ є Шахзаде Махомед-Юсуфъ за персіевогъ намѣстника у освоенномъ Херату. У Хератской барутани запалили су се фишеци съ барутомъ, но на срећу ніє нико одъ людѣй томъ приликомъ погинуо.

Напротивъ тога вели „Делхи-газетъ“ да Хератъ іошть ніє пао, него да се іошть єднако држи. Исто овако мысле и у Бомбаю и Калкути (главнымъ варошима у источной Индіи), но зато опетъ признаю готово сви енглеско-индійски листови, да су они о течаю обсаде града Херата у найвећей неизвѣстности.

Политичкій Прегледъ.

Изъ Париза пишу подъ 19. Новембромъ слѣдуюће:

„Башъ у овомъ тренутку, кадъ предстои коначно разправляњѣ европски питања, и кадъ се Русіа већ склонила на то, да за єдну на вторичномъ конгресу паризкомъ опредѣлити се имаюћу суму Болградъ Турской уступи, догодило се нешто, што грози наново заплести Европу у озбиљне неприлике. Ова вѣсть долази башъ изъ оне земљѣ, за кою се мислило, да се неће имати више бояти буне, т. є. изъ краљвства обе Сициліе (Неапольске), гди іошть никадъ ніє владао такавъ миръ, као одъ времена прекидана дипломатски сношяє са западнымъ силама. — Данасъ се распрострѣло по Паризу гласъ да є у Сициліи букнула буна, о којой се слѣдуюће поєдности дознаю; буна се появила у месту Цефали, вароши на сѣверномъ краю острова Сициліе, 12 сатѣй одъ Палерма удалѣне. Ова варошь брои 9000 жителя. А и у Гирганту (старомъ Агригенту) влада велика расдраженость духова. Противъ оба ова мѣста изаслана є войска. Премда намъ ближа извѣстія засадъ іошть оскудѣваю, то се овде већ нико више несумня о истинности овы догађая, и Француско є правительство збогъ тога у не малой брига. У главномъ пакъ граду Неаполю владао є по найновимъ извѣстіяма найвећий миръ. Но све ове вѣсти ипакъ нису никако пагубно дѣйствовале на берзу, будући се уобште мысли, да ће се све ово вальда лако и набрзо свршити.

КНИЖЕВНЫЙ ПОЗИВЪ.

Подписаный превео є и сада намерава печатати

„ПИСМА О ИСТОРИИ СРБА И БУГАРА.“

коя є написао и прошле 1855-те год. у Москви, издао чуветный зналаць исторіе славенске Г. А. Хилфердингъ.

Старима є Исторія была животописъ (біографія) велики и малы личностей, а данашний светъ захтева, да она буде животописъ народа. Стога се данасъ одъ историка очекує не само да исприча, како се овай или онай краљ или народъ тукао съ другимъ коимъ краљемъ или народомъ, како є на томъ и томъ месту изгубіо битку и толико и толико войске и т. д. већ да означи и охарактерише духовне физиономіе, коє є имао народъ, у разнимъ вековима свога живота, и да изнађе и точно опредѣли причину свакомъ историчкомъ догађаю. По томе є Исторія постала у много пространіємъ смислу кодъ насъ, него кодъ стары, учителька читавы народа и поєдины лица, и сматра се не као одцепљна одъ насъ прошлостъ, него као єдиоставанъ организмъ живота, у коме се прошлостъ, садашность и будућность налазе у непрекидной међу собомъ позаймици.

После овакогъ, общте примљногъ сматраня Исторіе, подписаный мисли, да є полза нѣна очевидна и да нѣму ніє нужно о томе ништа говорити.

О важности пакъ овога дѣла искључно за насъ Србе, онъ држи да му такође ніє одпотребе много наводити; еръ кадъ прошлостъ наша интересира, тако да ревнемо, не-Србина, те є изучава и о нѣой пише; кадъ

су, даљ, браћа наша Лужички Срби па и сами Немци дѣло ово на свое языке превели, може ли се мислити, да ће потомци Мунтимира, Воислава, Владимира и Немањѣ равнодушни, или, што е јошть горе, немарни, према њи овой судбини и времену быти? Поредь тога дѣло е ово за насъ Србе и по томе важно, што уедно обясњава и Историю наше браће и едносудбеника, Бугара, кои е прошлостъ тако тесно уткана у Историю нашу.

Едно то, што е Г. Сачинитель имао, као што се изъ целогъ дѣла види, на руци и ползовао се свима изворима, каквы само има, да осветли тамомъ покривену давну прошлостъ нашу; а друго то, што е дѣло ово, изишавши изподь пера, нама сродногъ, сво проникнуто любави и участвованьмъ у судбини предака наши, — довольо е да се опредѣли важностъ кнѣизи овой; ове две околности задоста емче, да ће Србинь у дѣлу овомъ моћи видети физиономию давны праотаца свои, кою му е његовь роѣакъ по вери и племени, *) сасвимъ беспристрастно и онако, каква е и была, изобразіо и представіо.

У похвалу овогъ дѣла може се казати јошть и то, да е оно прегледано одь Сл. Друштва Србске Словесности, кое га е и препоручило Высокославномъ Правительству нашемъ, те е ово премилостиво изволило (подь 2. т. м. В. № 1682.) савъ трошакъ печатаня на себе узети, оставивши подписаномъ само артию самъ да плати.

Књига ће ова быти велика 15 печатаны табака, и при толикой величини цена јой е текъ 2 цванцика или 8 гроша чар. Новци се полагају кадъ се књиге приме.

Скупитель предуписника да буде, умољава се сваки Србинь, кои любі отечествену Историю; а кои 10 поузданы предуписника скупи, добья 11-ту књигу за трудъ.

Рокъ е предуписваню до конца ове 1856. године.

Имена ГГ. предуписника нека Г. Г. скупительи изволе послати или Г. Ф. Валтеру, фактору правительствене кнѣгопечатнѣ, или подписаноме.

У Београду 3. Новембра 1856.

М. Ђ. Милићевичъ.

Канц. Княж. Канцеларіѣ.

*) Сачинитель истина носи име Немачко, али е православный Русъ и руска пише.

О Г Л А С И

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Высокородный Господинъ Членъ Высокославногъ Земальскогъ Совѣта, Полковникъ и Кавалѣрь Р а я Д а м я н о в и ѣ ѣ, по обеѣаню своему пр. 1855. године изъ осеѣаня признателности према овой Общтинѣ, изволио е за вѣчный споменъ, едно велико кандило сребрно цркви общтинѣ Шабачке подарити; на коме му се овомъ великодушномъ подарку, одь стране общтинѣ Шабачке топла благодарностъ отдае.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Благородный Господинъ Членъ Славногъ ово-окружногъ Суда П а й к о И л ѣ й ѣ ѣ, изволио е цркви общтинѣ Шабачке, едно велико сребрно кандило, за вѣчный споменъ подарити; на овомъ великодушномъ подарку, общтина вароши Шабца, Госп. Пайку Илѣйѣ топлу благодарностъ свою отдае.

(2—3) У кући Г. Николе Х. Селаковића кодъ Госкине чесме, има госпои Шрамовица две собе съ намѣштаемъ и едномъ куйномъ за даванѣ подь кирію; кои бы дакле имаю волю, или едну собу или оба две, съ намѣштаемъ или безъ намѣштая подь кирію узети, нека се на г. Шрамовицу у реченой кући обрати.

(3—3) Подписаный узима честь препоручити се поштованомъ публикуму съ врло изреднимъ дуплимъ пивомъ, званимъ „унтерцайгъ“, са ценомъ врло умереномъ, одь кога се у свако доба у изобилію имати може.

У Беогр. 23. Нов. 1856.

ФИЛИПЪ ГЕОРГИЕВИЧЪ

Арендаторъ Пиваре на Дунаву.

(1—3) Подписаный дошавши садъ изъ Беча са готовимъ мушкимъ альинама свакогъ рода, а тако исто и са неизраѣенымъ еспапомъ, препоручаемъ се поштованомъ публикуму за многобройне наручбине съ врло умереномъ ценомъ и изреднымъ радомъ. Сместиште трговине мое налази се у кући Г. Игната Станимировића Професора Права идући ѣумруку.

У Београду 29. Нов. 1856.

Арсеніе Кнежевичъ.

врочаць мужкогъ одѣла.

(3—3) По рѣшенію Судейскомъ има се плаць и на њму постоеѣна одь дрвеногъ матеріала кућа поч. Митра Максимовића бывшегъ жителя овдашнѣгъ продати, и новци одтуда добывени у масу истогъ покойника узети. Плаць овай съ лица ширине има 7 фатій, и 2 шуха а дужине 45 фатій, обое пакъ сирѣчь и плаць и кућа преценѣно е у 50 ₪ цес. Продаю овы добара извршиће се на мѣсту у овдашней вароши путемъ явне тридневно 3. 4. и 5. наступаюѣгъ месеца Декабра тек. г. прописно држати се имаюће лицитаціе, и ова добра уступити оное, кои за такова на трећой и последней лицитаціи найвеѣу цѣну обеѣа и готове новце одма положи.

Продаю исты добара и дане држати се имаюће свр' тога лицитаціе настоячимъ Началничество Округа Шабачкогъ доставля до общтегъ знаня цѣломъ жительству нашегъ отечества съ тимъ, да сваки, кои бы волю имаю иста добра купити, у одрѣѣне дане овде у Шабцу буде, и при лицитаціи присутствуюе.

№ 6953. Издано одь стране Началничества Окр. Шабачкогъ. 1. Новембра 1856. у Шабцу.